

több ízben (néhányat 5-ször!) megújítottak. Néhány esetben a kemencét védő tetőszerkezet nyomait is meg tudtuk figyelni. Számos épület és ház is napvilágra került. A kisebb-nagyobb épületek 2, 4 vagy 6 tartócölöpös szerkezetűek voltak. Többnyire ÉK-i sarkukban volt kőből rótt vagy agyagból épített, illetve falba vájt kemen-ce, tűzhely. Az 56. sz. lelőhely egyik épületében meg-lel-tük a leégett faszerkezetű fal maradványait. Az épüle-tek jórészt lakóházaként funkcionáltak. Egy részükben egy kupacban napvilágra került szövőszéknehezékek a szövés-fonásra, a hálonehezékek a közeli halászatra utal-tak. Az egyik gödörből napvilágra került nagy mennyi-ségű, különböző típusú, ép és töredékes őrlőkő, melyek feltehetően eltérő típusú szemestermények őrlésére szolgáltak.

A feltárt objektumbőség (közel 580!) arra utal, hogy egy, az avar korban kiemelkedő szerepű vaskohászati és települési centrumot tártunk fel több mint 1 km hosszú-ságban és 25–30 m szélességben. A különböző kohászati és települési objektumok azonban nem egy időben funk-cionáltak, ugyanis a kora avar kortól a késő avar korig, legalább 200 éven keresztül megfigyelhetők az itt tevé-kenykedő emberek nyomai. Erre a korabeli leletanyag és az egymásra ázott objektumok utalnak. Az előzetes vizs-gálatok alapján annyit jelenthetünk ki, hogy a településob-jektumoknak csak egy része tartozott a kohótelep(ek)hez, más részük rendre felülrétegezte a kohászati jelensége-ket. Közeli temetőre, esetleg helyben elhunytakra utal-hat 3 avar kori temetkezés az 56. sz. lelőhelyen.

Valószínűleg avar kori lehet két út maradványa. Az egyik É-D-i (58/a lh.), a másik Ny-K-i irányban (58/b lh.) szelte át a nyomvonalat. Az 58/a lelőhely keltezését behatárolja, hogy az út metszett avar kori kohászati ob-jektumot, de az utat is vágta ércpörkölkő. Az út nyomvo-nalát a II. József kori I. katonai felmérés térképe is rögzíti, tehát ez az út még hosszú évszázadokon át is hasz-nálatban lehetett. Az 58/b lelőhelyet átszelő út legna-gyobb megfigyelt szélessége 7,5 m volt. Két periódusát tudtuk megkülönböztetni. Vágott kohászati objektumo-kat, de az alatta levő ércpörkölkők hamus, faszenes be-töltése az út szintjén is jelentkezett, vagyis az erősen erodálódó domboldalon levő út nem lehetett sokkal későbbi az alatta levő kohászati jelenségeknél. Ráadásul az út felszínén avar korinál fiatalabb leletet nem, de annál több vassalakot találtunk.

A vaskohászati telep közelében, a fent említett víz-folyástól Ny-ra, a kohóteleptől mindössze 400–500 m-re tárt fel a közelmúltban Bárdos Edith a Kárpát-me-dence eddig ismert egyik legnagyobb avar kori temető-jének egy részletét, mintegy két és félezer sírt. Az eb-ben a temetőben is sejthető germán (langobard, gepi-da) népesség jellegzetes pecsételt kerámiája, hatcölöpös háztípusa, valamint bronzból és vasból készült fül-kanalas hajtűi és pipereeszközei tűntek fel az általunk jelenleg kutatott kohótelepen is.

Munkatársak: Hornok Péter, Somogyi Krisztina, Var-ga Sándor régészek; Barta Gábor, Bánhalmi Ildikó, Gyer-

gyádes Tibor, Molnár László, Szőke Gábor, Vajdics Ist-ván technikusok.

GALLINA ZSOLT

438. Zomba, Felső-Patlan

(Tolna megye) Kö

2005. április 6-i terepbejárásunk során Zomba É-i szélé-től kb. 2 km-re ÉK-re, a Patlani-víz K-i oldalán magaso-dó széles dombhát teljes szélességében középkori csere-peket gyűjtöttünk, a patakkal párhuzamosan kb. 600 m hosszán. A domb 150 m magas tetején, nagyjából a le-lőhely közepével egy vonalban nagy területen, ritkán látható intenzitásban figyeltünk meg középkori temp-lomra utaló téglá- és kőtörmelék, valamint több tucat kiszántott csontvázhhoz tartozó embercsontot. A mély-szántás hihetetlen pusztítást végzett, az építőanyag köz-pontjának számító kb. 20×15 m-es helyen a törmelék szinte összefüggően borította a felszínt. A település a középkori Patlan faluval azonosítható, amelynek egy-háza a felszínről előkerült S-végű hajkarika alapján ko-rai eredetű lehet.

Munkatárs: B. Kohári Gabriella (KÖH, Pécs).

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

439. Zsennye, Megye eleje-dűlő

(Vas megye) B, Á, Kö

2005. április 5-én helyszíni szemlét végeztem a község ÉNy-i határában. A gutatöttösi határhoz közel, a Zsennye-re leágazó műúttól Ny-ra, a Megye eleje nevű dűlőben és attól É-ra, a Cecília (Cicerle) kápolnától D-re találha-tó területen két, egymástól nagyjából elkülönülő lelő-helyet lokalizáltunk.

Az egyik a bányatelek É-i részében, közel a kápol-nához, egy kis dombocskán található. Árpád-kori és kö-zépkori kerámiát gyűjtöttünk. Kiterjedése 100×120 m, iránya É-D.

A másik az előbbtől D-re mintegy 200 m-re, köze-lebb a Sorok-patakhöz, egy a tájból jobban kiemelkedő, elnyúló, K-Ny-i dombocskán található. Bronzkori kerá-miát gyűjtöttünk. A lelőhely igen intenzívnek tűnik, 220×250 m kiterjedésű, K-Ny irányú.

Jelenségeket egyik helyen sem figyeltünk meg.

Munkatárs: Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

440. Zsira, Belső két árokköz

(Vas megye) Ró, Kö

2005. október végén–november elején szél-erőműpark létesítését megelőző terepbejárást végeztünk a telepü-lés határában. A leendő 2 sz. erőmű helyén római kori, a 6. sz. erőmű helyén középkori edénytöredékeket gyűj-töttünk. A leletek a soproni Liszt Ferenc Múzeum Ré-gészeti osztályára kerültek.

ILON GÁBOR